

Pomocník pri integrácii žiakov so ŠVVP

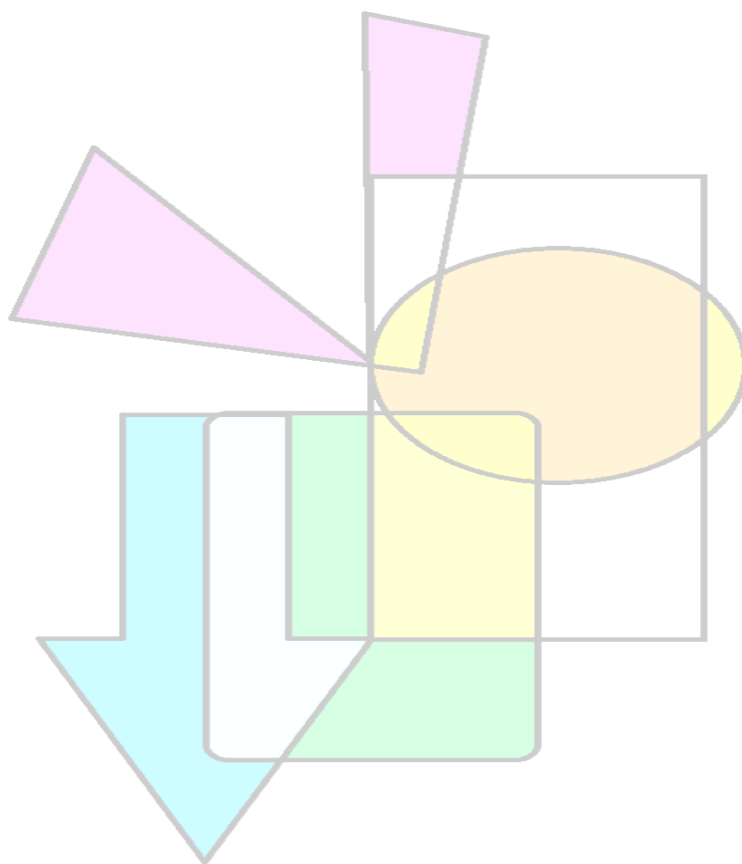
(začínajúci výchovný poradca, školský špeciálny pedagóg, školský psychológ...)

2020

Mgr. Monika Vladová

Obsah

1	Pracovná náplň výchovného poradcu.....	2
2	Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP)	4
2.1	Vymedzenie základných pojmov.....	5
2.2	Individuálny vzdelávací program (IVP)	6
2.3	Predmety špeciálnopedagogickej podpory	9
2.4	Platnosť správ z odborných vyšetrení.....	10
3	Žiak so ŠVVP na strednej škole	10
3.1	Študent so špecifickými potrebami na vysokej škole	11
4	Nadaní a talentovaní.....	11
	Použitá literatúra:	13
	Príloha Individuálny vzdelávací program – vzor	14

1 Pracovná náplň výchovného poradcu

Pracovná pozícia výchovný poradca v školskom prostredí predstavuje špecializovanú činnosť a je legislatívne vymedzená. Podľa aktuálneho znenia zákona č. 138/2019 Z.z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sa môže táto **funkcia kumulovať**, § 36 ods. 3: „*Riaditeľ môže vo vnútornom predpise určiť kariérovú pozíciu školský poradca, ktorý vykonáva špecializované činnosti v kariérových pozíciách podľa odseku 1 písm. i) až k) (výchovný poradca, kariérový poradca a školský koordinátor vo výchove a vzdelávaní).* Podľa § 36 ods. 4: „*Ak v škole alebo v školskom zariadení vykonáva pracovnú činnosť školský psychológ, môže vykonávať aj činnosti výchovného poradcu a kariérového poradcu.*“ [1]

Náročnosť v prípade kumulovania viacerých funkcií dohromady stúpa nielen z hľadiska zodpovednosti, ale aj administratívnej. Zamestnanec pre vykonávanie špecializovaných funkcií väčšinou musí spĺňať nielen určité kvalifikačné, ale nemej dôležité sú aj osobnostné predpoklady. Akceptovať rozdielnosť názorov, byť empatický, prísne dodržiavať ochranu osobných údajov žiakov, flexibilne zvládať náročné situácie, vedieť komunikovať s rôznorodou klientelou, či poskytnúť prvotnú krízovú intervenciu.

Veľmi dôležitý je preto Váš vstup a nastavenie spôsobu práce:

1. **vytvorenie plánu práce** – rozvrhnutie, určenie priorít (je súčasťou plánu práce školy),
2. **určenie konzultačných hodín pre žiakov, rodičov, pedagógov**
(po dohode s vedením školy),
3. **predstavenie sa žiakom, rodičom, ak ste nový zamestnanec aj pedagógom**
(vstup v rámci zasadnutia PRŠ, predstavenie koncepcie práce, vaše silné, ale aj slabé stránky).

Tabuľka 1 Základné fázy a oblasti výchovného a psychologického poradenstva [2]

Základné fázy a oblasti výchovného a psychologického poradenstva			
<i>diagnostická fáza</i>	<i>poradenská fáza</i>	<i>terapeutická fáza</i>	<i>preventívna a rehabilitačná fáza</i>
psychologická d.	psychologické p.	psychoterapia	psychologická prevencia, sociálno-psychologický tréning
pedagogická d.	pedagogické p.	liečebno-pedagogické metódy	pedagogická prevencia, reedukácia a psychagogika
sociálna d.	sociálne p.	socioterapia	sociálna prevencia, tréning sociálnej komunikácie
komplexná d. kompetencii jednotlivca	kariérové p. (interdisciplinárne)	reorientácia, rekvalifikácia	komplexná príprava pre trh práce, doplnenie profesionálnych informácií

Zdroj: https://mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/jarabek_kostrnova_vychovny_poradca_web.pdf

Výchovný poradca:

- a) plní úlohy školského poradenstva v otázkach *výchovy, vzdelávania, profesijnej orientácie, ako aj v oblasti prevencie problémového a delikventného vývinu* detí a mládeže,
- b) venuje osobitnú pozornosť žiakom zo *sociálne znevýhodneného prostredia, žiakom s vývinovými poruchami, so zdravotným postihnutím, či žiakom nadaným a talentovaným*,
- c) zabezpečuje *metodickú, informačnú a poradenskú činnosť* pre pedagogických zamestnancov, rodičov a žiakov,
- d) poskytuje *pomoc pri riešení otázok osobnostného, sociálneho a vzdelávacieho vývinu* – pedagógom a rodičom detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- e) sprostredkúva *prepojenie školy s poradenskými a inými odbornými zariadeniami* zaoberajúcimi sa starostlivosťou o deti a mládež,
- f) *podieľa sa na realizácii prevencie sociálno-patologických javov*,
- g) *aktívne sa zúčastňuje pracovných porád, zasadnutí pedagogickej rady školy*, na ktorých informuje o práci výchovného poradcu, opatreniach potrebných na riešenie problémov žiakov v prospechu a správaní; seminárov a školení organizovaných pre výchovných poradcov.

Výchovný poradca uplatňuje pri svojej práci intervenčné stratégie:

- a) *výcvikové programy, prednášky a besedy pre žiakov* so zameraním na kognitívny, sociálny, emocionálny vývin žiakov, prevenciu problémov v prospechu a správaní, osvojenie si adekvátnych metód učenia, rozvoj motivácie k učeniu, tvorivosti a tvorivého myslenia,
- b) *prednášky a besedy pre pedagogických zamestnancov školy* o existujúcich problémoch žiakov v prospechu a správaní a o možnostiach ich odstraňovania,
- c) *prednášky a besedy pre rodičov žiakov* o existujúcich problémoch detí v prospechu a správaní,
- d) *individuálne rozhovory* s rodičmi detí s poruchami správania a prieskumy výchovnej situácie v rodinách problémových žiakov,
- e) *aplikácia humanistických princípov* do výchovno-vzdelávacieho procesu a medziľudských vzťahov v škole. [2]

Myslite na to, že ste tiež len človek. Máte právo na omyl a aj povedať, že niečo neviete. Nebojte sa požiadať o spoluprácu kolegov, či odborníkov z iných oblastí. Rozvrhnite si čas a aktivity tak, aby ste neboli zbytočne v strese a v neregulovanej snahe pomáhať, nedošlo u Vás predčasne k syndrómu vyhorenia. V každej situácii môžete vyhodnotiť, čo je momentálne prioritou a čo môže počkať. Veľa vecí sa naučíte praxou a skúsenosťami.

Tabuľka 2 Špeciálne metódy v činnosti výchovného poradcu [2]

INFORMÁCIA	- pre rodiča, žiaka, pedagóga...rôzneho charakteru a druhu
DISTRIBÚCIA	- odoslanie klienta k inému odborníkovi (napr. poradenské zariadenie), - v prípade, že problém je už nad naše kompetencie a profesionálne zručnosti
KLARIFIKÁCIA	- poradca a klient objasňujú rôzne aspekty prezentovaného problému - aj keď poradca môže už na začiatku pochopiť o aký problém sa jedná, nesmie vystrašiť klienta, - snaží sa ho viesť k tomu, aby si sám objasnili základný rámec problému, uvedomoval si vzťahy, pocity a odlišil podstatné od nepodstatného
VENTILÁCIA	- mnohí klienti prichádzajú za poradcom len preto, aby mohli s niekým hovoriť o svojich ťažkostiach a problémoch, - ventilácia je pre niektorých postačujúca a nepotrebuje už inú pomoc, - rozprávaním o probléme znižuje svoju tenziu, upokojuje sa a na ďalšiu poradenskú pomoc rezignuje
POVZBUDENIE	- klient môže prichádzať za poradcom v napätí a neistote, - oceniť klienta, že prišiel
KONFRONTÁCIA	- poradca upozorňuje klienta na rozdiely a rozpory v jeho tvrdeniach alebo v správaní
REFLEXIA	- nedirektívna interpretačná technika - poradca odráža to, čo povedal klient, - preformulováva klientove odpovede, s cieľom stimulácie a sebareflexie, - môže formulovať jasnejšie a precíznejšie ako klient alebo vybrať z výpovede klienta dôležitú pasáž
TRÉNING	- jeho hlavnými zložkami sú učenie, opakovanie a nácvik, - uplatňuje sa v preventívnych aktivitách [3]
RELAXÁCIA	Námety: http://web.saaic.sk/nrcg_new/doc/Zbornik/20_Kap-5.4.pdf https://eduworld.sk/cd/jaroslava-konicikova/5122/aktivity-zamerane-na-rychlu-relaxaciu-ziakov-na-hodine

2 Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP)

Ešte pred nástupom žiaka so ŠVVP do školy (základná, či stredná škola) potrebujeme jasne vymedziť materiálne, priestorové podmienky a nutnosť zabezpečenia odborného personálu (asistent učiteľa, osobný asistent, špeciálny pedagóg, školský psychológ, ďalší odborníci, spolupráca s CPPP a P, či ČŠPP). To si vyžaduje:

- poznať druh a stupeň zdravotného postihnutia aj vo vzťahu k vyučovaciemu procesu,
- poznať ďalšie osobnostné vlastnosti žiaka, najmä silné stránky, na ktorých možno stavať,
- získať informácie o predchádzajúcom vzdelávaní, efektívnych vyučovacích metódach,
- získať informácie o doterajšej špeciálnopedagogickej starostlivosti,
- vedieť, aké kompenzačné prípadne špeciálne učebné pomôcky bude žiak potrebovať,
- získať poznatky o celkovom zdravotnom stave žiaka, potrebe rehabilitačnej, logopedickej starostlivosti, medikamentózneho liečby, pravidelnej lekárskej starostlivosti a pod.,
- pri získavaní poznatkov je dôležitá spolupráca s rodičmi žiaka.

2.1 Vymedzenie základných pojmov

§ 2 ods. j) zákona č. 245/2008 Z.z. (školský zákon): „dieťaťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami dieťa alebo žiak uvedený v písmenách k) až q), ktorý má zariadením výchovného poradenstva a prevencie diagnostikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, okrem detí umiestnených do špeciálnych výchovných zariadení na základe rozhodnutia súdu.“

Tabuľka 3 Rozdelenie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

rozdeľenie	Žiaci so zdravotným znevýhodnením	<ul style="list-style-type: none"> - s mentálnym postihnutím, - so sluchovým postihnutím, - telesným postihnutím, - so zrakovým postihnutím, - s narušenou komunikačnou schopnosťou, - s autizmom, pervazívnymi vývinovými poruchami, - s viacnásobným postihnutím 	CŠPP	
	Žiaci s vývinovými poruchami	<ul style="list-style-type: none"> - s vývinovými poruchami učenia (dyslexia, dysgrafia, dysortografia..), - s vývinovými poruchami aktivity a pozornosti (ADHD, ADD) 	CPPPaP	
	Žiaci s poruchami správania	s poruchou správania (s narušením funkcií v oblasti emocionálnej alebo sociálnej)	CPPPaP	
	Žiaci chorí alebo zdravotne oslabení	chorí alebo zdravotne oslabení (oslabenie je dlhodobého charakteru) a žiaci vzdelávajúci sa v školách pri zdravot. zariadení	CPPPaP	
	Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia			CPPPaP
	Žiaci s nadaním		- všeobecné intelektové nadanie, šport, umenie...	CPPPaP

§ 2 ods. i) zákona č. 245/2008 Z.z. (školský zákon): „špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou požiadavka na úpravu podmienok, obsahu, foriem, metód a prístupov vo výchove a vzdelávaní pre dieťa alebo žiaka, ktoré vyplývajú z jeho zdravotného znevýhodnenia alebo nadania alebo jeho vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí, uplatnenie ktorých je nevyhnutné na rozvoj schopností alebo osobnosti dieťaťa alebo žiaka a dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.“

Počet integrovaných žiakov v triedach legislatívne vymedzený nie je ani pre základné, ani pre stredné školy. Ale vzhľadom k tomu vyplýva pre riaditeľov škôl povinnosť:

§ 94 ods. 4 zákona č. 245/2008 Z.z. (školský zákon): „V základných školách a stredných školách, ktoré nie sú špeciálnou školou, pôsobí školský špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, školský logopéd alebo školský psychológ, ak vzdelávajú viac ako 20 žiakov so zdravotným znevýhodnením okrem žiakov so zdravotným znevýhodnením vzdelávaných v špeciálnych triedach. [4]

Poznámka: je potrebné si stále overiť aktuálne číslo, či odsek paragrafu. Odporúčame pracovať so zákonmi uvedenými na stránke www.minedu.sk – legislatíva – regionálne školstvo.

Na základe výsledkov psychologického a špeciálnopedagogického vyšetrenia **poradenské zariadenie odporúča, resp. neodporúča individuálne začlenenie žiaka (integráciu)**. Ak s tým zákonný zástupca súhlasí, podáva na vedenie príslušnej školy písomnú žiadosť (väčšina škôl má už svoje vlastné návrhy žiadostí zverejnené na stránke školy). Správy z vyšetrení zasiela do školy poradenské zariadenie so súhlasom zákonného zástupcu. Prijatie žiaka so ŠVVP na štúdium, resp. jeho zaradenie ako žiaka so ŠVVP ak už je žiakom školy sa musí odsúhlasiť na zasadnutí pedagogickej rady školy.

Dokumentáciu žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami tvorí:

- návrh na prijatie žiaka so ŠVVP (zákon č. 245/2008 Z.z. § 11, ods. 9),
(dostupný napr. na: <https://edicnyportal.iedu.sk/Forms/Show/3692>)
- správa zo psychologického a špeciálnopedagogického vyšetrenia,
- správy od ďalších odborníkov (lekár, logopéd, pedopsychiater, neurológ) najmä ak sa jedná o žiaka so zdravotným postihnutím, žiaka zaradeného v kategórii chorí a zdravotne oslabení, žiaka s vývinovou poruchou aktivity a pozornosti a pod.,
- písomné vyjadrenie k školskému začleneniu (CPPPaP, CŠPP) – je súčasťou správy,
- individuálny vzdelávací program,
- písomná žiadosť zákonného zástupcu o individuálne začlenenie/ integráciu,
- hodnotenie žiaka - štvrťročne resp. polročne podľa schválenia na pedagogickej rade školy,
- poprípade ďalšie dokumenty, správy, ktoré priamo súvisia so žiakom.

2.2 Individuálny vzdelávací program (IVP)

Individuálny vzdelávací program je metodický nástroj v rukách špeciálneho pedagóga. Pomáha ním **usmerňovať proces rastu žiaka v jeho individualite a chrániť jeho záujmy**. Preto je dôležitý častý kontakt s rodičmi, so žiakom a s učiteľmi, ktorí ho učia. Ak nefunguje dostatočná a pravidelná komunikácia a dobré medziľudské vzťahy, tak je integrácia často len formálnou záležitosťou. [5]

Individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje

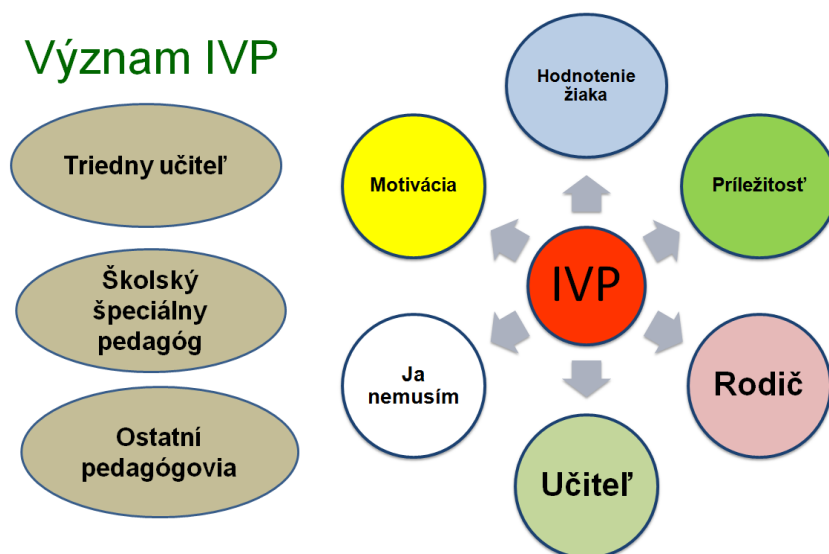
- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces,
- požiadavky na úpravu prostredia školy a triedy,
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov,
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov,
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok,
- zabezpečenie servisu odborníkov – špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, psychológa, logopéda a iných. [6]

V tomto prípade možno platí zásada, *menej je niekedy viac*. Pri vypracovaní IVP sa *nesnažte o formálne vypracovanie dokumentu*. Často sa do IVP v podstate doslova prekopíruje správa zo špeciálnopedagogického vyšetrenia. Netreba však zabúdať, že veľmi cenné sú aj informácie od triedneho učiteľa, pedagógov a rodiča, ktorí so žiakom trávia oveľa viac času a poznajú ho v rôznorodých situáciách. Stav dieťaťa so ŠVVP *nie je statický, ale dynamický*, mení sa v závislosti od poskytovanej odbornej a pedagogickej starostlivosti, či v závislosti od prirodzeného vývinu. *IVP má byť „živým“ a aktuálnym dokumentom, vypracovaným pre konkrétneho žiaka, ale zároveň aj zohľadňujúcim reálne možnosti školy*.

Na internete nájdete už množstvo vzorov a publikácii zameraných na vypracovanie IVP. V prílohe Vám ponúkame jeden z nich, jednoduchý, prehľadný, zostavený z viacerých návrhov. Na vypracovaní IVP sa podieľa škola - *triedny učiteľ, školský špeciálny pedagóg, resp. školský psychológ, ostatní pedagógovia a poradenské zariadenie*. Musí s ním byť oboznámený rodič, aj žiak (plnoletý).

IVP sa môže počas roka meniť, dopĺňať, aktualizovať. Pokiaľ je dobre nastavený a k výrazným zmenám počas školského roka nedôjde, *na nový školský rok stačí vypracovať dodatok*. Uviest' v ňom zmeny súvisiace s postupom do vyššieho ročníka, odporúčania pre predmety (*možno niektoré neboli potrebné, iné sa zas osvedčili v praxi*), doplnenie pedagogickej charakteristiky, v ktorej stručne zhodnotíme predchádzajúci rok a samozrejme aktuálne prerokovanie na zasadnutí pedagogickej rady školy, podpísané všetkými účastníkmi: riaditeľ školy, triedny učiteľ, rodič, žiak (ak je plnoletý), výchovný poradca, školský špeciálny pedagóg, resp. školský psychológ. IVP je dokumentom školy a za jeho vypracovanie zodpovedá škola.

Obrázok 1 Význam individuálneho vzdelávacieho programu

Poznámka: *individuálny výchovno-vzdelávací program (IVVP)/ individuálny vzdelávací program (IVP) – obidva pojmy označujú to isté. Pri citácii konkrétneho ustanovenia je potrebné citovať tak, ako je uvedené v príslušnom paragrafe a odseku, vo voľnom vyjadrení je vhodnejšie používať označenie IVP [7]*

V prípade **potreby úpravy učebných osnov** sa uvedie dôvod vypracovania. **Úpravu vypracováva vyučujúci daného predmetu/predmetov v spolupráci so špeciálnym pedagógom.** Takéto úpravy sa uskutočňujú v prípade neprospechu integrovaného žiaka aj napriek plneniu opatrení v zmysle IVP.

Forma vypracovania:

- v pláne pre daný vyučovací predmet v danom ročníku, pri každej téme sa vyznačia zmeny, ktoré žiak potrebuje vzhľadom na svoje ŠVVP,
- uvedie sa zoznam úprav, ktoré žiak potrebuje v danom vyučovacom predmete v danom ročníku.

Ak je potrebná redukcia, uvedie sa nie redukcia obsahu stanoveného obsahovým štandardom, **ale sústredenie sa na základné učivo.** Odporúča sa vynechanie rozširujúceho učiva. [8] Ak je vzhľadom na problémy žiaka skutočne potrebná redukcia učiva, je potrebné to prekonzultovať aj s odborným zamestnancom z centra. Ide o výrazný zásah a treba zvážiť všetky možnosti a následky.

Záznam o prehodnotení návrhu na zmenu formy vzdelávania, ide o druhú časť „*Návrhu na vzdelávanie...*“. Táto časť sa vyplňa len v prípadoch, ak:

- sa zmení charakter postihnutia/ nadania žiaka v súvislosti so zmenou formy vzdelávania,
- čiže napríklad pri jeho preradení zo školskej integrácie do špeciálnej triedy a naopak alebo vyradenie z evidencie žiakov so ŠVVP (zlepšenie stavu, nie je dôvod pokračovať ďalej v integrácii),
- napríklad v prípade narušenej komunikačnej schopnosti, vývinových porúch učenia sa stav pri včasnej diagnostike a poskytnutej odbornej pomoci môže upraviť k lepšiemu.

Ak rodič/zákonný zástupca dieťaťa/žiaka požiada o ukončenie integrácie, predloží škole závery rediagnostického vyšetrenia, v ktorých bude uvedené, že dieťaťu/žiakovi pominuli ŠVVP a ďalej sa integrácia neodporúča. [7]

Obrázok 2 Záznam o prehodnotení návrhu...

Záznam
o prehodnotení návrhu na zmenu formy vzdelávania dieťaťa/žiaka

Meno a priezvisko dieťaťa/žiaka:

Narodený/á: v Rodné číslo:

Adresa trvalého pobytu alebo adresa miesta, kde sa dieťa alebo žiak obvykle zdržiava, ak sa nezdržiava na adrese trvalého pobytu:

Dôvody na zmenu formy vzdelávania dieťaťa/žiaka:

.....

2.3 Predmety špeciálnopedagogickej podpory

Určené len pre základné školy. Vzdelávacie programy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov so všeobecným intelektovým nadaním v nadväznosti na príslušné štátne vzdelávacie programy, predstavujú ***záväzný dokument pre vytvorenie školských vzdelávacích programov*** v školách a školských zariadeniach, kde ***sú vzdelávaní žiaci so zdravotným znevýhodnením***. Predmety špeciálnopedagogickej podpory sú ich súčasťou.

Napríklad, pre žiakov s vývinovými poruchami učenia, sú to predmety ***ILI*** (individuálna logopedická intervencia) a ***RŠF*** (rozvíjanie špecifických funkcií). Pre žiakov s poruchami aktivity a pozornosti, ***TKC*** (terapeuticko-korekčné cvičenia). V každom vzdelávacom programe je rámcový učebný plán s dotáciou hodín pre daný predmet. Predmety sa uvádzajú aj na vysvedčení, ale neklasifikujú sa. Vyjadrenie k absolvovaniu predmetov vydáva poradenské zariadenie (v špeciálnopedagogickej správe, či žiak potrebuje uvedený predmet alebo nie).

Hodiny určené na výučbu špecifického vyučovacieho predmetu, ktorý podľa ***písomného vyjadrenia poradenského zariadenia žiak nepotrebuje***, škola použije pre žiaka na:

- ***posilnenie výučby iných špecifických vyučovacích predmetov,***
- ***posilnenie vyučovacích predmetov,*** v ktorých žiak vzhľadom na zdravotné znevýhodnenie nemôže primerane napredovať, čo musí byť zaznamenané v jeho individuálnom vzdelávacom programe.

Po zavedení týchto vzdelávacích programov nastalo mnoho otázok zo strany škôl. Prehľadné spracovanie otázok a odpovedí tvorcov nájdete na stránke Štátneho pedagogického ústavu (konkrétny link nájdete v zozname literatúry☺). Aj keď väčšina škôl pristúpila k zavedeniu týchto predmetov v rámci nultých alebo popoludňajších vyučovacích hodín, nie je to práve najšťastnejšie riešenie. Pre žiaka so zdravotným znevýhodnením je niekedy problém vydržať už len štandardnú dĺžku vyučovania a nie ešte absolvovať hodiny navyše.

Príklad: *Škola má posilnenú výučbu predmetu SJL a MAT z disponibilných hodín. V rámci týchto hodín, by sa nemalo preberať nové učivo, ale mali by sa využiť na opakovanie, možno rozširujúce učivo, či projektovú činnosť. Žiak so ŠVVP má niekedy problém zvládať a stíhať už len základné učivo. Viac by mu pomohlo, ak by v rámci tej disponibilnej hodiny mal niektorý z predmetov špeciálnopedagogickej podpory. Žiakovi s dyskalkúliou počítanie príkladov navyše nepomôže, ale napr. nácvik orientácie v čase áno. Dieťaťa s ADHD sa v rámci hodín TKC naučí porozumieť svojim problémom, ovládať svoje emócie a to mu pomôže lepšie pracovať na hodine (voľne spracované po konzultácii s jedným z tvorcov programov).*

2.4 Platnosť správ z odborných vyšetrení

Frekvenciu rediagnostických vyšetrení detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami neurčuje žiadny všeobecne záväzný právny predpis. Rediagnostika sa vykonáva na základe podnetu školy, školského zariadenia alebo školského inšpektora, pri odôvodnenom predpoklade, že je nevyhnutná pre optimálny vývin a rozvoj dieťaťa/ žiaka. O rediagnostiku môže požiadať aj zákonný zástupca. Rediagnostické vyšetrenie žiakov nie je potrebné vykonať všetkým žiakom pri ich prijímaní do stredných škôl, odborných učilíšť a praktických škôl, vykoná sa, ak je odôvodnený predpoklad, že sa zmenil charakter ich ŠVVP. [7]

Dvojočná platnosť správ z odborných vyšetrení je už minulosťou. Frekvencia rediagnostických vyšetrení ani nemôže byť daná plošne, lebo každý prípad je iný. Napríklad čo sa týka kategórie „*chori a zdravotne oslabení*“, kde zdravotný stav a úroveň psychickej odolnosti zohráva pri edukácii veľmi dôležitú úlohu.

3 Žiak so ŠVVP na strednej škole

Aj keď má každý právo rozhodnúť sa na akú strednú školu pôjde, rodičia aj žiaci so ŠVVP by si mali výber strednej školy dobre premyslieť. V porovnaní so štúdiom na základnej škole, ktoré trvá 9 rokov a náš klient si prejde obdobím detstva až po obdobie dospievania, štúdiom na strednej škole trvá len 4 roky a očakávame od nášho „*dieťaťa*“, že sa stane dospelým.

Pri výbere vhodnej strednej školy by mal spolupracovať výchovný poradca, školský psychológ, odborníci z poradenského zariadenia a podobne, ktorí budú nápomocní žiakovi, aj rodine. V tomto prípade je potrebné reálne zhodnotiť svoje možnosti, záujmy, podmienky na škole, o ktorú má žiak záujem, najmä z hľadiska jeho špecifických potrieb. Bilingválne gymnázia, či obchodné akadémie, sú náročné na štúdiom pre žiakov so stredným, či ťažkým stupňom vývinových porúch učenia (ktoré pretrvávajú), či iným druhom zdravotného znevýhodnenia.

Pri prijímaní žiaka so ŠVVP na strednú školu:

- **žiadost' rodiča o úpravu prijímacích pohovorov** (väčšinou sa to týka predĺženia času, úpravy testu – písmo Arial 14, zvýraznenie podstaty úlohy, vynechania diktátu a pod., je to v kompetencii strednej školy), pokiaľ škola neodošle kópiu správ z odborných vyšetrení, mal by to spolu so žiadosťou doručiť rodič,
- **kópie správ z odborných vyšetrení**, najlepšie je trvať na ich doručení do prijímacích pohovorov.

Musíte mať podklad na základe čoho boli žiakovi poskytnuté úľavy na prijímacích skúškach. Často sa stáva, že len na základe vyjadrenia rodiča sa žiak prijme ako žiak so ŠVVP, nahlási sa pri „*eduzbere*“ a rodič „*nie je schopný*“ doručiť správy z odborných vyšetrení, lebo vec považuje za vybavenú.

Ku koncu tretieho ročníka je potrebné kontaktovať príslušné poradenské zariadenie kvôli odporúčaniam k maturitnej, záverečnej skúške. Aj keď platnosť správ z odborných vyšetrení nie je obmedzená, podľa § 14, ods. 9 Vyhlášky č. 318/2008 Z.z. o ukončovaní štúdia na stredných školách v znení neskorších predpisov: „**Odborný posudok pre uchádzača s vývinovými poruchami učenia má najviac dvojročnú platnosť.**“

Vyhláška č. 318/2008 Z.z. o ukončovaní štúdia na stredných školách v znení neskorších predpisov a kontakty na stránkach www.nucem.sk, pre vás budú užitočnými sprievodcami pri ukončovaní štúdia žiaka na strednej škole.

3.1 Študent so špecifickými potrebami na vysokej škole

Starostlivosť o žiakov so ŠVVP nástupom na vysokú školu nekončí. Pri jej výbere by sme sa už veľmi nemali spoliehať na kompenzácie, či „úľavy“, lebo je to príprava pre skutočný, praktický život, v ktorom sme zodpovední už nielen za seba, ale aj za iných. ***Buďme preto pri tomto rozhodovaní múdri, nesebeckí a reálni.***

V súčasnej dobe sú na vysokých školách vytvorené podmienky pre štúdium zohľadňujúce pomerne širokú škálu druhov a stupňov zdravotného znevýhodnenia. Na fakultách sú zriadené podporné centrá a poverení koordinátori pre prácu so študentmi so špecifickými potrebami. Je dobré ich kontaktovať pred podaním prihlášky na VŠ a poradiť sa ohľadom výberu odboru, vhodnosti zvoleného odboru, či poskytovaných služieb. Podpora pre študentov zahŕňa oblasť poradenstva, technickej a IT podpory, knižničné a výpožičné služby a ďalšie.

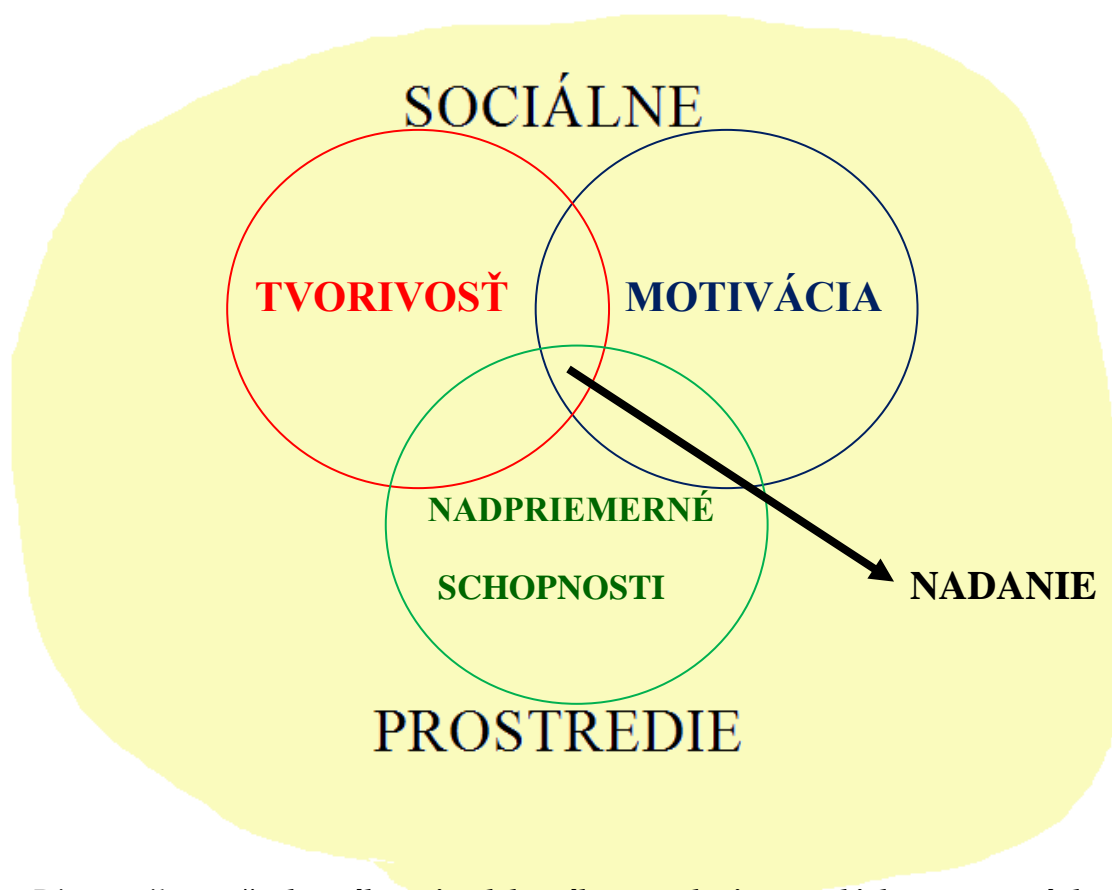
Základné dokumenty pre orientáciu:

- Metodické usmernenie MŠVVaŠ pre vytváranie podmienok na podporu študentov so špecifickými potrebami na vysokých školách, dostupné na: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-vytvaraniu-podmienok-studia-pre-studentov-so-specifickymi-potrebami/>
- Vyhláška MŠVVaŠ SR č. 458/2012 Z.z. o minimálnych nárokoch študenta so špecifickými potrebami
- Zákon č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách v znení neskorších predpisov

4 Nadaní a talentovaní

Nadanie ako predpoklad, talent ako rozvinutý predpoklad. Za intelektovo nadané dieťa (žiaka) sa považuje dieťa s akcelerovaným kognitívnym vývinom, ktoré pri dostatočnej motivácii a tvorivosti za adekvátnej stimulácie zo strany prostredia dosahuje v porovnaní so svojimi rovesníkmi výnimočné výkony v jednej alebo viacerých intelektových činnostiach. Nie vždy sa musí prejaviť nadpriemernými výkonmi v škole. [9]

Obrázok 3 Model Renzulliho – Monksa

Diagnostika *všeobecného intelektového nadania prebieha v centrách pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a realizuje ju psychológ*. Pokiaľ sa u žiaka súbežne vyskytujú aj iné problémy (možná prítomnosť vývinovej poruchy učenia, porucha pozornosti, zdravotné oslabenie...) vstupuje do diagnostického procesu aj špeciálny pedagóg, poprípade ďalší odborníci.

Kritéria pre intelektové nadanie sú vymedzené v *Metodických pokynoch na zaraďovanie detí do špeciálnych výchovno-vzdelávacích programov pre intelektovo nadaných žiakov*, dostupné na stránke: www.vudpap.sk.

Keďže aj táto kategória žiakov spadá do kategórie žiak so ŠVVP sú pre nich vytvorené *Vzdelávacie programy pre žiakov s intelektovým nadaním* pre ZŠ aj SŠ (gymnázium). Individuálny vzdelávací program sa uplatňuje, len ak:

- ide o individuálnu integráciu žiaka s intelektovým nadaním,
- alebo ak je žiak s intelektovým nadaním súčasne žiakom so zdravotným znevýhodnením.

Viac na:

Vyhláška č. 307/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním

Dočkal, V.: Ako podchytiť a rozvíjať nadanie žiakov základných a stredných škôl. VUDPaP. Bratislava. dostupné na: http://web.saaic.sk/nrcg_new/doc/Zbornik/11_Kap-3.5.pdf

Použitá literatúra:

- [1] Zákon č. 138/2019 Z.z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Citované dňa 16.04.2020 [online]. Dostupné na: <https://www.epi.sk/zz/2019-138>
- [2] JARÁBEK, K., KOŠTRNOVÁ, D.: Výchovný poradca. Metodicko-pedagogické centrum. Bratislava. 2014. 64. S. ISBN 978-80-565-0185-6
- [3] JARÁBEK, K.: Výchovný poradca. 2015. Citované dňa 16.04.2020 [online]. Dostupné na: https://www.komposyt.sk/pre-odbornikov/cinnost-vychovneho-poradcu/preview-file/jarabek_metodicky-material_vp-1526.pdf
- [4] Zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- [5] KRIŽO, V.: Individuálne vzdelávacie programy v praxi. Citované dňa 16.04.2020 [online]. Dostupné na: <http://is.komposyt.com/pre-odbornikov/specialno-pedagogicka-cinnost/specialnopedagogicke-poradenstvo>
- [6] www.statpedu.sk
- [7] Školská integrácia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) a vzdelávanie žiakov so ŠVVP v špeciálnych triedach ZŠ. Interný metodický materiál ŠŠI. Bratislava.2019. Citované dňa 20.04.2020 [online]. Dostupné na: <https://www.ssiba.sk>
- [8] KOŽÁROVÁ J., TOMOVČÍKOVÁ, M.: Spolupráca pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v systéme inkluzívnej podpory detí a žiakov. Metodicko-pedagogické centrum. Bratislava.2017. ISBN 978-80-565-1429-0
- [9] Metodické pokyny na zaraďovanie detí do špeciálnych výchovno-vzdelávacích programov pre intelektovo nadaných žiakov. Citované dňa 27.04.2020 [online]. Dostupné na: <https://vudpap.sk/metodicke-pokyny-na-zaradovanie-deti-do-specialnych-vychovno-vzdelavacich-programov-pre-intelektovo-nadanych-ziakov/>

Zaujímavé linky na doplnenie: informácie, tvorba IVP:

KRČAHOVÁ, E., ŠESTÁKOVÁ, S.: *Tvorba individuálnych výchovno-vzdelávacích plánov pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami*. Bratislava 2013. MPC. Dostupné na: https://mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/krcahova_sestakova_ivvp_web.pdf

VLADOVÁ K., LECHTA V. a kol.: *Aplikácia vzdelávacích programov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním*. Bratislava 2017. ŠPU. Dostupné na: <https://www.statpedu.sk/files/sk/deti-ziaci-so-svvp/deti-ziaci-so-zdravotnym-znevychodnenim-vseobecnym-intelektovym-nadanim/intelektove-nadanie.pdf>

VZDELÁVACIE PROGRAMY PRE DETI A ŽIAKOV SO ZDRAVOTNÝM ZNEVÝHODNENÍM A VŠEOBECNÝM INTELEKTOVÝM NADANÍM. Dostupné na:

<https://www.statpedu.sk/sk/deti-ziaci-so-svvp/deti-ziaci-so-zdravotnym-znevychodnenim-vseobecnym-intelektovym-nadanim/vzdelavacie-programy/>

Otázky a odpovede k vzdelávacím programom pre...: <https://www.statpedu.sk/files/sk/deti-ziaci-so-svvp/deti-ziaci-so-zdravotnym-znevychodnenim-vseobecnym-intelektovym-nadanim/odpovede-casto-kladene-otazky-faq/otazky-odpovede-k-vzdelavacim-programom-ziakov-so-zdravotnym-znevychodnenim.pdf>

www.komposyt.sk

Príloha Individuálny vzdelávací program – vzor

Meno, priezvisko žiaka:

Dátum narodenia:

Škola:

Školský rok:

Kontaktný pracovník:

Pedagogická diagnostika žiaka: (stručný obraz o žiakovi z hľadiska učiteľa na základe pozorovania, dosiahnutých edukačných výsledkov, analýzy výsledkov jeho činností, zošity, projekty, najvýraznejšie problémy, potreba pomoci v akých oblastiach.....). **Silné a slabé stránky žiaka** (stručne, len tie najvýraznejšie črty, emocionálne nestabilný, rýchlo sa vzdáva, motivácia je preňho dôležitá, k úlohám pristupuje zodpovedne a podobne).

Diagnóza žiaka a jej vplyv na výchovno-vzdelávací proces:

- závery zo psychologického vyšetrenia, (dátum správy, nie dátum vyšetrenia, meno psychológa)
- závery zo špeciálnopedagogického vyšetrenia (dátum správy, nie dátum vyšetrenia, meno špec. pedagóga)
- odborné lekárske vyšetrenie (neuroológ, pediater, logopéd, pedopsychiater a iné) – najmä pri kategórii chorí a zdravotne oslabení musíte mať aj správy z lekárskeho vyšetrenia.
- druh a stupeň zdravotného znevýhodnenia (napr. dyslexia ľahkého stupňa, I. stupňa, dysgrafia...)
- dĺžka platnosti správ už nie je zákonom daná, pokiaľ sa situácia výrazne nemení, nekomplikuje, tak sa zvykne robiť rediagnostika pri prechode z 1. stupňa na 2. stupeň, pred ukončením ZŠ z dôvodu odporúčaní na T9 a prijímacie pohovory na SŠ, na strednej škole, či už v priebehu 1. ročníka, ak je správa platná a pri odporúčaní k maturitným skúškam. Na podnet školy, zákonného zástupcu. Tu si treba dať pozor a overiť si platnosť správy, často školy potom reagujú neskoro (T9, maturita....).

Požiadavky na úpravu prostredia triedy (školy):

- ak nepotrebuje, poznačte – nevyžaduje,
- bezbariérový prístup, vytvorenie relaxačného kútika, trieda na prízemí, a pod.
- niekedy musí mať špeciálne umiestnenú lavicu, miesto na sedenie (svetlo, priestor, výhľad na tabuľu), (výhľad na tabuľu, blízkosť učiteľa, možnosť učiteľa sa k nemu ľahko dostať...),
- pomoc prostredníctvom spolužiaka.

Úprava organizácie výchovno-vzdelávacieho procesu:

- žiak je vzdelávaný v bežnej triede formou integrácie (ak to tak je),
- pokiaľ je v nejakom predmete vzdelávaný mimo triedy, uviesť v akom predmete, s kým ho absolvuje, podľa čoho postupuje (učebné osnovy pre iný ročník, úprava učebných osnov...)
- zaradenie špecifického predmetu podľa druhu zdravotného znevýhodnenia (VP pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobec. intelektovým nadaním...),
- individuálny alebo diferencovaný prístup k žiakovi, taktný, tolerantný prístup k osobe žiaka,

- práca so špeciálnym pedagógom/asistentom učiteľa počas vyučovania (ak prebieha), resp. prítomnosť osobného asistenta na vyučovaní),
- skupinové, kooperatívne alebo alternatívne formy vyučovania, ktoré umožnia diferenciaciu, individualizáciu, vzájomnú pomoc a spoluprácu vo vzdelávaní,
- štruktúra vyučovacej hodiny,
- zabezpečenie prípravy poznámok alebo učebných textov vo zvukovej, tlačenej podobe,
- uprednostňované metódy hodnotenia (preferencia ústneho skúšania, redukcia množstva úloh na písomkách, poskytnutie dostatočného času na vypracovanie úloh a pod.).

Učebné osnovy predmetov:

- žiak postupuje podľa učebných osnov pre daný ročník vo všetkých predmetoch....
- žiak postupuje podľa modifikovaných UO príslušného ročníka v predmetoch(nejde o redukcii učiva, len úpravu ako sa dané tematické celky budú preberať, rozloženie učiva, zameranie na základné učivo a pod., nie redukcia ale modifikácia, k redukcii je možné pristúpiť, ak žiak ani po úpravách dané učivo nezvláda)

Učebné plány:

- žiak postupuje podľa učebného plánu v súlade so ŠVP, ŠkVP pre príslušný ročník, úprava sa nevyžaduje (nie je znížený počet hodín, nie je oslobodený z predmetu, nemá zaradený iný predmet ako ostatní žiaci v triede...),
- alebo žiak postupuje podľa učebného plánu ZŠ príslušného ročníka, kde je zaradený predmet ILI (Individuálna logopedická intervencia), RŠF (Rozvíjanie špecifických funkcií), TKC (Terapeuticko-korekčné cvičenia)

Zabezpečenie kompenzačných pomôcok a technicko-materiálnych potrieb:

- umožnenie ich používania na vyučovaní
- kompenzačné pomôcky –počítač, korekcia gramatiky v počítači, kalkulačka, tabuľka násobenia – delenia, názorné pomôcky, gramatické tabuľky, slovníky, špeciálne pracovné listy a učebnice atď.

Zabezpečenie personálnej pomoci, odb. psychologického a špeciálnopedagogického servisu:

- vyžaduje/nevyžaduje asistenta učiteľa na hodine
- pre optimálny priebeh výchovy a vzdelávania žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami škola zabezpečí spoluprácu : so školským špeciálnym pedagógom, školským psychológom, s CPPPaP, ČŠPP, logopédom, s príslušným lekárom, iným odborným pracoviskom

Konkrétne vzdelávacie ciele (dlhodobé, krátkodobé):

- krátkodobé ciele, napr. na štvrťrok (sú aj súčasťou pri jednotlivých tematických celkoch ako výkonové štandardy, alebo môžeme aj konkrétne rozpísať, čo v ktorom predmete chceme zvládnuť – možno skôr na I. stupni, prechod cez desiatky, rozlíšenie písmen b-d...)
- dlhodobé ciele na jeden školský rok – zvládnuť postupový ročník, zažíval pocit úspechu, zapájal sa podľa možností do mimoškolských aktivít....využívať jeho potenciál

Metodické postupy a kroky, aplikácia špeciálnych vzdelávacích postupov v jednotlivých predmetoch:

- vyplniť v súlade s konkrétnymi odporúčaniami, ktoré sú uvedené v správe zo špeciálnopedagogického a psychologického vyšetrenia pre konkrétne predmety alebo skupiny predmetov....

Spôsob hodnotenia a klasifikácie žiaka:

- uvedú sa konkrétne aktuálne metodické pokyny,
Metodický pokyn č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy, príloha č. 2
Metodický pokyn č. 21/2011 na hodnotenie žiakov stredných škôl
- priebežné hodnotenie (podľa návrhu v správach z poradenského zariadenia, ak je dané)
- záverečné hodnotenie (známkou, slovné)

Doložka vysvedčenia

Žiakovi so zdravotným znevýhodnením, ktorý sa vzdelával podľa individuálneho vzdelávacieho programu, sa v doložke vysvedčenia uvedie: „*Bol(a) vzdelávaný (á) podľa individuálneho vzdelávacieho programu*“. Ak sa v individuálnom vzdelávacom programe úpravy vzdelávania žiaka vzťahujú len k niektorým vyučovacím predmetom, v doložke vysvedčenia sa uvedie: „*Bol(a) vzdelávaný(á) podľa individuálneho vzdelávacieho programu uplatňovaného v predmete (predmetoch)...*“. V doložke vysvedčenia žiaka so zdravotným znevýhodnením je možné uviesť aj ďalšie dôležité skutočnosti súvisiace s jeho vzdelávaním (Čl. 4 bod 16 pokynu na hodnotenie).

Poznámka: žiak so zdravotným znevýhodnením je žiak so zdravotným postihnutím, žiak chorý alebo zdravotne oslabený, žiak s vývinovými poruchami, žiak s poruchou správania.

Začlenenému žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa v doložke na vysvedčení uvedie: „*Žiak sa vzdelával podľa individuálneho vzdelávacieho programu*“ (Čl. 4 bod 20 pokynu na hodnotenie).

Poznámka: ostatní žiaci so ŠVVP okrem žiakov so zdravotným znevýhodnením, čiže napríklad žiak zo sociálne znevýhodneného prostredia, žiak s nadaním.

Spolupráca s rodičmi

- podiel rodiča pri realizácii programu

Iné

- doplniť iné dôležité pokyny

Podpisy:

riaditeľ školy:

triedny učiteľ:

výchovný poradca:

školský špeciálny pedagóg, alebo psychológ:

zákonný zástupca (v prípade plnoletosti sám žiak):

Priebežné zmeny: